

Mirko Škarica, dipl.iur.¹

DOSTAVA U PREKRŠAJNOM POSTUPKU

Stručni rad / Professional paper

UDK 343.232

Dostavljanje pismena značajno utječe na pravilno i učinkovito vođenje prekršajnog postupka. Tijekom postupka sud i stranke u prekršajnom postupku „razgovaraju“ usmenim i pismenim putem. Da bi se komuniciranje suda i stranaka odvijalo kvalitetno i učinkovito zakonodavac je odredio stroge i formalne institute i odredbe, vrste subjekata dostave-adresate, te mjesta izvršenja dostave. U radu su prikazane opće odredbe dostavljanja, osobna i posredna dostava, postupak i način dostave prilikom osobnog i posrednog dostavljanja i njihova razlika, dostava fizičkoj i pravnoj osobi, način dostave svih vrsta pismena s obzirom na njihovu važnost i težinu, dostava tužiteljima kao i dostava u posebnim slučajevima. Također u radu je obrađena i korištena sudska praksa Visokog prekršajnog suda Republike Hrvatske radi pravilnog i zakonitog postupanja prilikom dostavljanja.

Ključne riječi: dostava, zakon, stranke, sud, pravo.

1. Uvod

Prekršajno pravo kao i ostale grana prava su „živa tkiva“ koja se stalno mijenjaju. Samim time kroz donošenje dosadašnjih zakona ukazala se potreba za traženjem boljih rješenja koje bi dovele do veće učinkovitosti prekršajnog sudovanja a analogno tome do učinkovitijeg i kvalitetnijeg postupka dostavljanja.

Dostava u prekršajnom postupku posebno je obrađena u Prekršajnom zakonu (u daljnjem tekstu PZ-a) koji je stupio na snagu 2008 godine („Narodne novine“ br 107/07) nakon dugotrajnih rasprava i kritika Zakona o prekršajima koji je važio do 2002. Nakon donošenja PZ-a iz 2008. g. radi pojašnjenje određenih izmijenjenih i dopunjenih odredbi koje su na posredni ili neposredni način obuhvaćale i institut dostave ukazala se potreba za donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Prekršajnog zakona („Narodne novine“, br, 39/2013., 157/13. i 110/15.; dalje: PZ).

¹ Prekršajni sud u Šibeniku

Dostava je posebna procesna radnja kojom se određenoj osobi kao subjektu prekršajnog postupka koja ima na to zakonsko pravo ili pravni interes u svrhu upoznavanja sa sadržajem predaje neka odluka ili dopis (poziv ili druga pismena) na način propisan zakonom.²

Dostava je strogo formalna procesna radnja koja bitno utječe na pravilno i učinkovito vođenje prekršajnog postupka, štiti prava i interese stranaka i samo propisno obavljena dostava stvara pravne učinke prema strankama i ostalim procesnim sudionicima u prekršajnom postupku, dok neuredan dostava ne stvara nikakve prave učinke iz čega proizlazi da primatelj pismena koja su mu upućena a koja nije uredno primio ne može zbog toga trpjeti nikakve pravne posljedice npr ne teče rok za žalbu ako osuđeniku odluka nije dostavljena sukladno odredbama Prekršajnog zakona, ako se sudionik prekršajnog postupka ne odazove pozivu ne može biti doveden ili novčano kažnjen.

Odredbe o dostavi sadržane su u članku 145. do članka 149 Prekršajnog zakona i te odredbe reguliraju način dostavljanja, predmete i subjekte dostavljanja, mjesto dostavljanja te potvrdu dostavljanja.

Također odredbe o dostavi koja su sadržana u Prekršajnom zakonu primjenjuju sva tijela koja vode prekršajni postupak dakle i državna tijela pa stoga valja naglasiti da odredbe Zakona o upravnom postupku ne vrijede za prekršajni postupak već isključivo vrijede odredbe Prekršajnog zakona.

Dostava je u nadležnosti suda ili tijela koje vodi prekršajni postupak, ono strogom procesnom radnjom odlučuje o vremenu i načinu dostave i sva se dostava u pravilu obavlja pismenim putem dok su ostali načini dostave vrlo rijetki i skoro zanemarivi.

Predmet dostave su odluke, podnesci i drugi dopisi te Prekršajni zakon na sadrži izričito definicije tih pojmova a iste definicije su sadržane u Sudskom poslovniku.

Podnesak je svako pismeno stranaka, njihovih punomoćnika, zastupnika i drugih sudionika postupka upućeno sudu.³

Podnescima se smatraju optužni prijedlozi, pravni lijekovi, druge izjave i priopćenja koje okrivljenik, oštećenik, državni odvjetnik i drugi sudionici u prekršajnom postupku podnose sudu ili tijelu državne uprave koji vodi prekršajni postupak.

Dopis je svako pismeno suda upućeno strankama, njihovim punomoćnicima, zastupnicima i drugim sudionicima postupka odnosno drugim tijelima i osobama u cilju davanja ili pribavljanja obavijesti ili podataka, koje nema značaj odluke, kao i pismeno koja druga tijela i osobe, koja nisu sudionici postupka, upućuju sudu.⁴

Odluka je svako pismeno suda kojim se započinje, prekida nastavlja ili dovršava postupak ili službena radnja suda. Odluke u prekršajnom postupku propisane su u čl. 143. Prekršajnog zakona (presuda, rješenje o prekršaju, prekršajni nalog, obvezni prekršajni nalog, rješenje te naredba. Presudu donosi samo sud. Rješenje o prekršaju donosi tijelo državne uprave koje vodi prekršajni postupak i iznimno sud samo kad su u pitanju maloljetne okrivljene osobe.

² Garić, Zdravko, Dostava u kaznenom postupku, dostupno na mrežnoj stranici <http://www.iusinfo.hr/login.aspx?ReturnUrl=%2fArticle%2fContent.aspx%3fSOPi%3dCLN20V01D2011B365&SOPi=CLN20V01D2011B365> (preuzeto 03.05. 2017) –u nastavku Internet iusinfo Garić, Z.

³ V. čl. 326. Sudskog poslovnika („Narodne novine“, br. 28/13., 37/14., 49/14., 35/15., 123/15. i 45/16.)

⁴ V. čl. 326. Sudskog poslovnika.

Rješenje, naredbe i prekršajne naloge o prekršaju mogu donositi sudovi i tijela državne uprave koje sudjeluju u prekršajni postupku. Obvezni prekršajni nalog donosi ovlašteni tužitelj (tijelo državne uprave, jedinice lokalne i područne samouprave, te državni odvjetnik).

2. Dostava pismena i oblici dostave

Prema odredbi članak 145. st. 1. točka 1. i 2. Prekršajnog zakona odluke, podnesci i drugi dopisi (pozivi i druga pismena) dostavljaju se u pravilu poštom koji je najčešći način dostavljanja pismena, zatim vlastitom dostavom tijela koje je odluku donijelo koja dostava se obavlja putem službene osobe-dostavljača državnog tijela koje sudjeluje u prekršajnom postupku odnosno tijela koje je donijelo odluku. Nadalje, odluke podnesci i drugi dopisi dostavljaju se i neposrednim uručivanjem od strane tijela koje je odluku donijelo te se tada dostava u pravilu obavlja u prostorijama tijela koje je odluku donijelo npr. u sudu ili u prostorijama tijela koje vodi prekršajni postupak. Način dostave određuje tijelo koje vodi prekršajni postupak a isti je propisan u dostavnoj naredbi

Također zakonodavac je u članku 145. st. 2. Prekršajnog zakona odredio da se poziv za glavnu raspravu ili drugi pozivi (npr. žurni postupak) mogu i usmeno priopćiti osobi koja se nalazi pred sudom uz pouku o posljedicama izostanka. Tako priopćen poziv evidentirat će se u zapisniku na koji će se pozvana osoba potpisati ili će isti biti evidentiran u zapisniku o glavnoj raspravi, te se time smatra da je dostava postala pravovaljanom,⁵ iz čega se da zaključiti da prilikom usmenog pozivanja na smije izostati pouka o posljedicama nedolaska jer takav poziv nije uredan i ne proizvodi nikakve pravne učinke.

Također prema odredbi članak 145. st. 3. Prekršajnog zakona sud može dostavu povjeriti osim pošti i drugoj pravnoj osobi koja je na temelju Zakona o pošti ovlaštena za obavljanje univerzalnih poštanskih usluga (dostavu pismena u prekršajnom postupku) te su troškovi takve dostave sastavni dio prekršajnog postupka.⁶

U odnosu na dostavu na drugi način koju je u odredbi članak 145. st. 1. točka 4. Prekršajnog zakona naznačena zakonodavac nije izričito naveo što bi smatrao takvom dostavom međutim za pretpostaviti da je to svaki način dostave kojim bi se ostvarila svrha dostavljanja a da se time ne dovodi u pitanje okrivljenikova prava na obranu (telefon brzojav, faks mail,⁷ te predaja pismena osobi za koju se pretpostavlja da će pismeno pravodobno predati adresatu). Tu moraju kumulativno biti ispunjeni slijedeći zakonski uvjeti:

- da je u pitanju pismeno koje nije presuda a time se podrazumijeva i sve odluke o prekršaju (rješenje o prekršaju, prekršajni nalog i obvezni prekršajni nalog)
- da je poslano telefaksom
- da će prema okolnostima koji proizlaze iz konkretnog prekršajnog predmeta pismeno primiti osoba kojoj je i upućeno.⁸

Iako u zakonu nije nigdje naznačeno radi lakšeg ekonomičnijeg dostavljanja i radi efikasnijeg sudovanja sudska praksa je odredila i dostavljanje poziva i

⁵ V. čl. 145. stavak 2. PZ-a.

⁶ V. čl. 145. stavak 3. PZ-a.

⁷ Veić, Petar, Prekršajni zakon - komentar i sudska praksa , drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2013., str. 226

⁸ Kudrić, Željko, Slanje pismena telefaksom u prekršajnim postupku, dostupno na mrežnoj stranici <http://www.iusinfo.hr/DailyContent/Topical.aspx?id=27107> (preuzeto 03.05. 2017.)

drugih pismena preko drugog zamoljenog suda, te dostavljanje putem policije koje poskupljuje troškove vođenja prekršajnog postupka.

Specifičan način dostave radi efikasnijeg i bržeg vođenja prekršajnog postupka tijekom kojeg stranke izbjegavaju primanje sudskih pismena i time onemogućuju rad sudova naznačen je u odredbi čl. 145. st. 5. Prekršajnog zakona a odnosi se oglašavanje putem oglasne ploče prekršajnog suda koji vodi prekršajni postupak.

Ako se poziv ili odluka ne može stranci ili sudioniku u postupku iz čl. 108. st. 1. i st. 2. Prekršajnog zakona, (ovlaštenom tužitelju, okrivljeniku, branitelju okrivljenika, zakonskom zastupniku, punomoćniku, oštećeniku i drugoj osobi koje se dovodi u vezu sa konkretnim prekršajnim postupkom) jer nije prijavila promjenu adrese ili postoje okolnosti koje ukazuju da očito izbjegava primitak poziva ili odluke, sud će istaknuti poziv ili odluku osim presude kojom je okrivljeniku izrečena kazna zatvora ili maloljetničkog zatvora na oglasnu ploču i protekom osmog dana od stavljanja na oglasnu ploču dostava se smatra uredno obavljenom. Na jednak način postupiti će i u svezi dostave pravomoćne odluke radi njezinog izvršavanja.⁹ Dakle jasno je da okrivljenik mora imati spoznaju da se protiv njega vodi prekršajni postupak pred prekršajnim sudom ili nekim drugim prekršajnim tijelom te da je upozoren na posljedicu neodazivanja istima, pa tek ako se i nakon toga ne odazove sudu ili nekom drugom tijelu ili ne preuzme pismeno na pošti sud može zaključiti da očigledno izbjegava prijem pismena u kojem slučaju mu je moguća dostava pismena putem oglasne ploče suda ili nekog drugog tijela prekršajnog postupka sukladno čl. 145. st. 5. Prekršajnog zakona.

U tom smislu znatno je postupak prekršajnog sudovanja olakšala odredba čl. 109. Novele Prekršajnog zakona iz 2013. („Narodne novine“, br. 39/13.) kojoj je naznačeno da prije podnošenja optužnog prijedloga nadležnom sudu ili drugom tijelu postupka protiv počinitelja prekršaja osim u slučajevima iz članka 134. st. 1. do 3. (uhićenje i zadržavanje od strane policije) i čl. 136. (zadržavanje i jamstvo u posebnim slučajevima), ovoga zakona ovlašteni tužitelj iz čl. 109. st. 1. toč. 1. do 3. (državni odvjetnik, tijelo državne uprave i pravna osoba sa javnim ovlastima) dužan je utvrditi točnu adresu prebivališta i boravišta počinitelja odnosno sjedišta počinitelja i uručiti mu pisanu obavijest na jeziku koji razumije¹⁰ u kojem je naznačeno za koji prekršaj se tereti, njegova prava i obveze, odvijanje rasprave u njegovoj odsutnosti, koju pisanu obavijest je počinitelj dužan vlastoručno potpisati, potvrditi primitak kao i ovlaštena službena osoba ovlaštenog tužitelja, s tim da se u slučaju da počinitelj prilikom uručjenja odbije primitak pisane obavijesti ili svojim potpisom odbije potvrditi primitak ovlašteni tužitelj mora postupiti sukladno odredbama potvrde o dostavi iz čl. 148. st. 4. Prekršajnog zakona.

3. Sudska praksa Visokog prekršajnog suda RH (isticanja poziva na oglasnu ploču suda)

3.1. Ovaj sud nije našao da su pobijanom presudom počinjene bitne povrede odredaba prekršajnog postupka na koje ukazuje žalitelj. Naime iz stanja spisa proizlazi da je okrivljenik ukupno pet puta unatoč ostavljenim obavijestima dostavne službe Hrvatske pošte, nije preuzeo pozive suda upućene putem pošte u razdoblju od 19. veljače do 6. travnja 2009. g. a terenskom provje-

⁹ V. čl. 145. st. 5. PZ-a.

¹⁰ V. čl. 109. st. 3. PZ-a.

rom i postupanjem policije po dovedbenim nalogima utvrđeno je da okrivljenik stanuje na adresi prebivališta na koju su pozivi upućivani o čemu su obavijest djelatnicima policije dali članovi obitelji okrivljenika, sestra i otac, pri čemu se je otac obvezao obavijestiti okrivljenika da se javi u sud pa je izvjesno da je okrivljenik od strane članova obitelji bio obaviješten da ga traži sud. Stoga kako postupanje okrivljenika u konkretnom slučaju ukazuje da okrivljenik izbjegava primitak poziva prvostupanjski sud je temeljem čl. 145. st. 5. Prekršajnog zakona opravdano istaknuo poziv za glavnu raspravu na oglasnu ploči suda.

Odluka VPS RH, Pž -11896/2009 od 28. travnja 2011. g.

3.2. Razmatrajući predmet ovaj Visoki prekršajni sud je našao da odluka o odbačaju prigovora kao nepotpunog nije pravilna i zakonita. Naime prema odredbi čl. 238 st. 5. Prekršajnog zakona (Narodne novine 107/2007.) ako prigovor ne sadrži potpis podnositelja, pozvat će se podnositelj da ga potpiše u roku od osam dana, a ako to ne učini prigovor će se odbaciti. Uvidom u odluke u spisu vidljivo je da okrivljeniku nije izručen niti jedan poziv kojim se poziva da potpiše prigovor, odnosno da su svi pozivi vraćeni s napomenom „obaviješten nije podigao pošiljku“ nakon čega je poziv istaknut na oglasnu ploču suda s obrazloženjem da okrivljenik izbjegava primitak poziva. Međutim ova dostava poziva okrivljeniku radi potpisa prigovora nije pravilna ni zakonita, jer nisu zadovoljena pravila osobnog dostavljanja propisana odredbom čl 146 st 7. i 8. Prekršajnog zakona.

Valjalo je stoga ukinuti pobijano rješenje i predmet dostaviti sudu koji je izdao prekršajni nalog na nadležno postupanje jer okrivljenik poriče prekršaj.

Odluka VPS RH, Pž -866/2011 od 6. travnja 2011. g.

3.3. U vezi žalbenih navoda kojim osuđenica poriče prijam osuđujuće odluke valja istaknuti kako je ovaj Sud izvršio uvid u spis te je utvrdio kako spisu prileži naredba prvostupanjskog suda kojom se osuđujuće presuda ističe na oglasnu ploču prvostupanjskog suda a iz razloga navedenih u odredbi članka 145. stavak 5. Prekršajnog zakona. Naime uvidom u spis vidljivo je da je dostavnica osuđujuće presude pokušana u više navrata bezuspješno s napomenom kako je osuđenica obaviještena, a nije podizala pošiljku. Kako se na omotima predmetne odluke nalaze napomene kako je dostava višestruko pokušavana, te je u više navrata ostavljena obavijest o pošiljci prvostupanjskog suda, dalo se opravdano zaključiti da osuđenica očito izbjegava primitak presude, pa je postupljeno na način predviđen u odredbi članka 145. Stavak 5. Prekršajnog zakona, odnosno osuđujuća presuda je istaknuta na oglasnu ploču prvostupanjskog suda, pa se istekom osmog dana od dana postavljanja iste smatra da je dostava uredno obavljena.

Odluka VPS RH, Szž -5056/2011 od 1. rujna 2011. g.¹¹

3.4. Rješavajući predmet i ispitujući rješenje u smislu 202. Prekršajnog zakona (Narodne novine br 107/07) uz ocjenu navoda žalbe, Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske našao je da je počinjena bitna povreda prekršajnog postupka iz čl 195. st. 1. Prekršajnog zakona zbog toga što je glavna rasprava održana u odsutnosti okrivljenika, protivno odredbama Prekršajnog

¹¹ Navedeno prema Veić, Petar, op.cit., str 229.-230.

zakona. Naime, budući da spisu ne prileže dostavnice o urednom vraćanju poziva okrivljenoj pravnoj osobi „M“ d.o.o. R i okr. M. M. kao odgovornoj osobi za glavnu raspravu održanu 29. lipnja 2009. i 17. srpnja 2009. te budući da u konkretnom slučaju nije bilo uvjeta za dostavu poziva putem oglasne ploče jer se radi o prvom uručenju poziva za glavnu raspravu u kojem tek stoji upozorenje okrivljenicima za obvezu dostave promjene adrese i mogućnost dostave putem oglasne ploče a na koju glavnu raspravu je uredno pozvan samo branitelj okrivljenika a ne i sami okrivljenici, za koje je zapisnički konstatirano da se nisu odazvali pozivu a iz sadržaja proizlazi da su im pozivi za predmetnu glavnu raspravu dostavljeni putem oglasne ploče suda to nije bilo ni uvjeta za održavanje ročišta navedenog dana. Dakle, jasno je da se poziv okrivljeniku za glavnu raspravu odnosno ročište u žurnom postupku može se istaknuti na oglasnu ploču, tek ako okrivljenim nije sudu prijavio promjenu adrese a što pretpostavlja da je okrivljenik prethodno uredno upozoren na obvezu prijave sudu svake promjene adrese odnosno ako postoje okolnosti koje ukazuju da okrivljenik očito izbjegava primitak poziva a što nužno pretpostavlja da okrivljenik ima saznanja da se protiv njega vodi prekršajni postupak. Svaki daljnji poziva a nikako ne i prvi ili odluka a nikako ne i prekršajni nalog mogu se u skladu sa zakonskim pretpostavkama dostavljati putem oglasne ploče a to stoga što u trenutku dostavljanja prvog poziva, odnosno prekršajnog naloga, okrivljenik uopće nema saznanja da je dužan obavijestiti tijelo koje vodi prekršajni postupak o promjeni adrese i posljedicama ako na taj način ne postupi

Odluka VPS RH, Pž -12009/09 od 27. prosinca 2012. g.¹²

3.5. Nije osnovana žalba tužiteljice koja u žalbi navodi da u žurnom postupku nije primila sudski poziv, da su povrijeđene odredbe o osobnoj dostavi i da joj je uskraćeno pravo na obranu. Naime, iz spisa je razvidno da prvostupanjski sud okrivljenicu pozvao na ročište dana 09. studenoga 2015. godine koji poziv joj je bio dostavljen putem oglasne ploče suda, budući da se prije toga, poziv za dan 17. rujna 2015. vrati sudu sa naznakom „Izviješten nije podigao pošiljku“ pa prvostupanjski sud nije nepravilno primijenio odredbu članka 221. Prekršajnog zakona, odnosno povrijedio pravila postupka na štetu okrivljenice Stoga kako okrivljenica nije pristupila na zakažano ročište za dan 17. rujna 2015. godine a također nije opravdala izostanak, pa kako njezino prisustvovanje nije bilo od utjecaja na pravilnost utvrđenih činjenica utvrđenih u dokaznom postupku na temelju članka 167. stavka 3. Prekršajnog zakona, time prvostupanjski sud nije povrijedio pravo na obranu okrivljenice, odnosno nije počinio bitnu povredu odredaba prekršajnog postupka iz članka 195. stavka 2. Prekršajnog zakona.

Odluka VPS RH, Pž 407/17 od 07. ožujka 2017. g.¹³

4. Adresati dostavljanja, mjesto i vrijeme dostavljanja

Specifična svojstva različitih subjekata-adresata uvjetuju raznolikost metoda i načina prilikom dostavljanja odluka, podneska i drugih dopisa. U čl. 145. st. 6. toč 1.- 4. Prekršajnog zakona u općim odredbama dostave zakonodavac je taksativno odredio vrste adresata dostavljanja i mjesto dostavljanja:

¹² Sudska praksa Br 5 1. IX-31.X str 187.

¹³ Visoki prekršajni sud RH sudska praksa Pž 407/17 od dana 07. ožujka 2017.

- tužitelju se dostavlja obavlja na adresu koju je naznačio u optužnom prijedlogu ili koju je prijavio sudu,
- okrivljeniku fizičkoj osobi na adresu njegova stanovanja ili na drugu adresu koju je prijavio sudu, radnom mjestu ili bilo kojem drugom mjestu gdje je vjerojatno da će se zateći,
- okrivljeniku fizičkoj osobi obrtniku i okrivljeniku koji se bavi drugom samostalnom djelatnošću na adresu sjedišta obrta ili samostalne djelatnosti, na adresu stanovanja ili na drugu adresu koju je prijavio sudu ili na bilo koje drugo mjesto gdje je vjerojatno da će se zateći,
- okrivljeniku pravnoj osobi i drugom subjektu koji je s njom izjednačen na adresu sjedišta, odnosno na adresu koju je prijavila sudu ili na bilo koje drugo mjesto gdje je vjerojatno da će se zateći osoba koja je za nju ovlaštena primiti dopis,
- sudionicima prekršajnog postupka iz čl. 108. st. 2. toč. 1. do 4. Prekršajnog zakona, branitelju okrivljenika, zakonskom zastupniku, punomoćniku, oštećeniku i drugoj osobi koje se dovodi u vezu sa konkretnim prekršajnim postupkom) na adresu sjedišta djelatnosti, adresu stanovanja, adresu naznačenu u punomoćju, odnosno na adresu koju su prijavili sudu ili na bilo koje drugo mjesto gdje je vjerojatno da će se zateći.¹⁴

Iz svega naznačenog proizlazi da je uobičajeno dostavljanje u stanu, sjedištu obrta ili samostalne djelatnosti, a na radno mjestu.

Nadalje dostavljanje je valjano ako se izvrši sukladno odredbama o dostavljanju na bilo kojem drugom mjestu gdje se pronađe adresat, te valja naglasiti da je dostavljač obavezan izbjegavati neodgovarajuća mjesta za dostavu. Mišljenja sam da bi npr. dostava sudionicima prekršajnog postupka „na bilo koje drugo mjesto gdje je vjerojatno da će se zateći“ npr. i ugostiteljskom objektu ili na ulici bila valjana te istu treba ekstenzivno tumačiti.

Dostavljač nema pravo prisilno ući u stan radi obavljanja dostave. U smislu vremena dostavljanja zakonom ne sadrži nikakve odredbe niti ograničenja. Pravilo je da se dostavljanje obavlja radnim danom i danju, dok je dostavljanje noću i u neko drugo neodgovarajuće vrijeme vrlo rijetko te takvo dostavljanje mora biti opravdano posebnim razlozima te adresat treba primiti takvo pismo.¹⁵

Maloljetnoj okrivljenu osobi se poziva putem njegovih roditelje ili zakonskog zastupnika te se dostava obavlja analogno gore navedenom na adresi njihova stanovanja ili na drugu adresu koju su prijavili sudu, na radnom mjestu ili bilo kojem drugom mjestu gdje je vjerojatno da će se zateći, a na isti način poziva se osobu lišenu poslovne sposobnosti preko adrese njegovog skrbnika.

5. Način dostave

5.1. Pregled normi Prekršajnog zakona

Regulacija načina dostave u prekršajnom postupku sadržana je u odredbi čl. 146. Prekršajnog zakona. Prekršajni zakon poznaje i određuje dva načina dostave osobnu i posrednu

¹⁴ V. čl. 146. st. 6. toč. 1.-4. PZ-a.

¹⁵ Cit. Garić, Zdravko, *op. cit.*

dostavu. Odredbe čl. 146. st. 2. toč.1. i 2. Prekršajnog zakona propisuju da je osobna dostava obvezna prilikom dostavljanje prvog poziva okrivljeniku skupa sa optužnim prijedlogom (iz razloga da bi okrivljenik saznao za što ga se tereti te da bi se kvalitetno pripremio za obranu), osim pravnoj osobi bez obzira ima li okrivljenik branitelja u prekršajnom postupku. Potonje je razlog da se okrivljenik u slučaju odgode glavne rasprave ili ročišta za ispitivanje na smije putem branitelja obavještavati o datumu održavanja drugog ročišta. Osobna dostava obvezna je i prilikom dostavljanja presuda i drugih odluka od čije dostave teče rok za pravni lijek u slučaju da nema branitelja u postupku.

Posredna dostava proizvodi iste pravne učinke kao i osobna dostava, ali razlika između osobne i posredne dostave je u tome da se obavlja posrednim putem te se predaje pismeno u zamjenu i ona se u određenim slučajevima može izvršiti odmah ako se adresat ne zatekne ne mjestu gdje mu se treba predati pismeno. Posredna dostava dolazi u obzir nakon što adresat bude obaviješten da poradi primanja pismena u određeni dan i sat bude na točno određenom mjestu a dostavljač ga u navedeno vrijeme i mjesto tamo ne zatekne. U slučaju da se dostavljanje vrši suprotno odredbama o osobnoj dostavi, dostava ne proizvodi nikakve pravne učinke, smatra se da pismeno nije dostavljeno te ne nastupaju pretpostavke činidbe valjane dostave prema strankama iz čega proizlazi da prije poduzimanja bilo koje radnje a kojoj je prethodila dostava pismena (npr održavanje glavne rasprave, dovođenje i sl.) treba provjeriti da li je dostavljan je izvršeno sukladno odredbama o osobnoj dostavi.

Odredba čl.146. st. 3. Prekršajnog zakona naglašava da će se isključivo na zahtjev okrivljenika poziv, presuda i druge odluke te druga pismena dostaviti samo branitelju ili drugoj osobi koju okrivljenik odredi (opunomoćenik za primanje pismena) te da se dostava toj osobi smatra dostavom i okrivljeniku,¹⁶ s tim da je iznimka presuda kojom je okrivljeniku izrečena kazna zatvora, te se takova presuda uvijek dostavlja i okrivljeniku unatoč tome što ima branitelja i unatoč njegovom zahtjevu da se samo branitelju ista dostavi.

U odredbi čl. 146.st.4. Prekršajnog zakona zakonodavac je precizno odredio način vršenja osobne dostave te je naznačio da se osobna dostava gore navedenih pismena nabrojanih u st. 2. toč 1. i 2. citiranog članka PZ-a odnosno poziv za prvo ispitivanje skupa sa optužnim prijedlogom, te presuda i druge odluke u kojima je naznačen pravni lijek a okrivljenik nema branitelja u postupku predaje neposredno okrivljeniku , a ako se on na zatekne na točnom mjestu i na poznatoj adresi na kojoj se ima obaviti dostava, dostavljač će se izvijestiti kada i na kojem mjestu ga može zateći i ostaviti mu kod njegovih punoljetnih članova domaćinstava, ako se oni ne zateknu u stanu, nadstojniku zgrade ili susjedu, a ako se dostava okrivljeniku dostavlja na poslu a on se tamo ne zatekne dostavlja se osobi ovlaštenoj za primanje pismena, pisanu obavijest da radi primanja pismena bude u određeni dan i sat u svom stanu ili na svom radnom mjestu (pisana obavijest kod navedenih osoba dolazi u obzir samo kada je adresa okrivljenika točna i poznata, a ako nije pismeno se vraća pošiljatelju)

Nadalje, ako se ni nakon dostavljanja pisane obavijesti, dostavljač ne zatekne okrivljenika postupit će sukladno odredbi st. 7. prethodno citiranog članka PZ-a odnosno te će tada osobna dostava prijeći u posrednu dostavu te će dostavljač tada predati nabrojana pismena koja se osobno dostavljaju punoljetnim članovima njegovog domaćinstava koji su dužni pri-

¹⁶ V. čl.146.st.3.PZ-a. Tako Veić, Petar, *op.cit.*, str. 54.

miti pismeno. Ako se oni ne zateknu u stanu pismeno koje se osobno dostavlja će se predati nadstojniku zgrade ili susjedu ako oni na to pristanu. Također ako se takvo pismeno dostavlja okrivljeniku na poslu a on se tamo ne zatekne pismeno se može ostaviti osobi ovlaštenoj za primanje pismena koja je dužna primiti takvo pismeno ili osobi koja zaposlena na istom mjestu ako ona pristane da primi pismeno.

Odredba čl. 146. st. 5. Prekršajnog zakona propisuje način dostavljanja presude okrivljeniku koji nema branitelja a kojom presudom mu je je izrečena kazna zatvora i koja presuda mu se ne može dostaviti te se sudu daje mogućnost da okrivljeniku postavi branitelja po službenoj dužnosti, dok odredba st 6 cit. članka propisuje način postupanja i dostave odluka od čije dostave teče rok za podnošenje pravnog lijeka kada okrivljenik ima branitelja i kada se okrivljenik ne zatekne u stanu ili na poslu te je zakonodavac naznačio da će se u tom slučaju prema okrivljeniku primijeniti odredbe o posrednoj dostavi iz st. 7. ovoga članka.

U čl 146. st. 7. Prekršajnog zakona zakonodavac je odredio način posrednog dostavljanja dopisa odnosno dopisa za koje nije u PZ-u propisano da se moraju dostaviti osobno primaatelju te se takovi dopisi mogu predati bilo kojem od njegovih punoljetnih članova domaćinstava koji su dužni primiti dopis, ako se oni ne zateknu u stanu, nadstojniku zgrade ili susjedu, ako oni na to pristanu a ako se dopis osobi dostavlja na poslu a on se tamo ne zatekne dostavlja se osobi ovlaštenoj za primanje pismena, koja je dužna primiti dopis ili osobi koja je zaposlena na istom mjestu ako ona pristane da primi podnesak.

Iz iznesenoga je razvidno da se posrednom dostavom pismena predaju ili ostavljaju u mjestu adresata nekoj drugoj osobi te se time smatra da je dostava izvršena adresatu, te da osobe preko kojih se može vršiti posredno dostavljanje čine dvije grupe. U prvoj su osobe koje su dužne primiti pismeno (punoljetni članovi domaćinstva koji žive na istoj adresi kao i primatelj, ne i srodnici ako ne žive na istoj adresi kao i primatelj te osobe ovlaštene za primanje pismena) a u drugoj osobe koje po vlastitoj volji pristanu primiti pismeno (susjedi, nadstojnici zgrade, osobe zaposlene na istome radnom mjestu).

Stanodavci, podstanari, prijatelji, zaposlenici nisu osobe određene zakonom za posrednu dostavu. Osobe preko kojih se vrši posredna dostava dužne su predati zaprimljeno pismeno primatelju, ali smatra se da je dostava uredna i pravovaljana bez obzira da li je primatelju predano pismeno. Primatelj može dokazati da je posredna dostava izvršene nepravilno (npr. preko djeteta) ili da posredni dostavljač zbog objektivnih razloga nije mogao predati pismeno primatelju bilo zbog razloga koji se tiču posrednog dostavljača ili razloga na strani primatelja (npr. iznenadni neodgodivi put, nemogućnost vraćanja sa putovanja, boravak u bolnici. Kada se vrši posredna dostava onda se na dostavnici pored potpisa osobe kojoj je uručeno pismeno mora naznačiti svojstvo te osobe (je li srodnik, ukućanin, susjed ili netko treći). U praksi se to gotovo nikada ne čini tako da je vrlo teško ispitati urednost posredne dostave. Posredno dostavljanje ne može se vršiti preko osobe koja sudjeluje u postupku sa suprotnim interesima, a nepravilnost u posrednom dostavljanju može se otkloniti tako da osoba kojoj se je dostavljanje trebalo izvršiti naknadno vlastoručno potvrdi primitak ili procesnu radnju a ne prigovori dostavi.¹⁷

¹⁷ Tako Veić, Petar, *op.cit.*, str. 232.

Određba čl. 146. st. 8. Prekršajnog zakona odnosi se na način postupanja i na vraćanje dopisa uz naznaku gdje se odsutni nalazi u slučaju da se prilikom dostavljanja utvrdi da je osoba kojoj se ima dostaviti pismeno odsutna te da joj osobe iz st. 7. istog članka na mogu na vrijeme predati dopis, dok se odredba st. 9. istog članka odnosi na postupanje dostave pismena pravnim osobama koje se obavlja predajom pismena osobi ovlaštenoj za primanje pismena ili drugoj osobi koja radi za pravnu osobu.

5.2. Sudska praksa Visokog prekršajnog suda RH (način dostave)

5.2.1. Prekršajni sud u Zagrebu je okrivljeniku uputio poziv koji je primila majka okrivljenika po prethodnoj obavijesti dostavljača, pa je dakle sukladno članku 146. Prekršajnog zakona dostava poziva uredno obavljena. Prema tome evidentno je da okrivljeniku nije povrijeđeno pravo obrane, jer mu je na više načina i u nekoliko navrata bilo omogućeno da sudjeluje u postupku i iznese obranu (pozivanjem pred Prekršajni sud u Križevcima, pozivanjem pred Prekršajni sud u Zagrebu, davanjem upute da obranu može iznijeti i pismenim putem) a što on nije iskoristio, a prvostupanjski sud je pravilno zaključio da ispitivanje okrivljenika nije potrebno i da to nije od utjecaja na zakonito i pravilno donošenje presude.

Stoga nije počinjena bitna povreda odredaba prekršajnog postupka.

Odluka VPS RH, Pž -98/2010 od 18. svibnja 2011. g.

5.2.2. Razmatrajući predmet, ovaj Sud je utvrdio da je prvostupanjski sud pravilno i zakonito odbacio žalbu osuđenika jer iz dostavnice proizlazi da je rješenje Prekršajnog suda u Zagrebu od 24. studenoga 2010. uredno uručeno 13. siječnja 2011.g. supruzi žalitelja, nakon neuspjele prve dostavnice 12. siječnja 2011. godine i ostavljena pisana obavijest žalitelju da radi dostave bude u određeno vrijeme u svom stanu, pa je u smislu članka 166 stavak 4. Prekršajnog zakona dostava tog rješenja žalitelju uredno izvršena, stoga ja taj žalbeni navod žalitelja neosnovan.

Odluka VPS RH, JŽ -1295/11 od 22. veljače 2011. g.¹⁸

5.2.3. Protiv presude prvostupanjskog suda okrivljenik je pravodobno podnio žalbu kojom ističe da mu pobijana presuda nije dostavljena i stoga traži da se njemu dostavi presuda a ne samo njegovoj majci. Kako iz stanja spisa suda prvog stupnja proizlazi da je okrivljenik kod tog suda na zapisnik imenovao njegovu majku za primanje svih pismena i odluka u postupku, to je protivno mišljenju žalitelja, pobijana presuda uredno dostavljena okrivljeniku time što je dostavljena samo njegovoj majci kao osobi za prijam pismena na zahtjev okrivljenika jer je temeljem čl 146 st. 3. Prekršajnog zakona propisano da na zahtjev okrivljenika, poziv presuda i druge odluke, te druga pismena dostavit će se samo branitelju ili drugoj osobi koju on odredi (opunomoćenik za primanje pismena) Dostava toj osobi smatra se dostavom okrivljeniku. Presuda kojom je okrivljeniku izrečena kazna zatvora uvijek se dostavlja okrivljeniku.

Odluka VPS RH, pž -2472110 od 13. srpnja 2011. g.¹⁹

¹⁸ *Ibid.*, str..233.

¹⁹ Sudska praksa VPS RH 2011. Br 6 1.XI-31.XII str 127

5.2.4. *Okolnost što se radi o okrivljeniku koji je po zanimanju odvjetnik nema za posljedicu drugačiji način dostave presude, koja se i u tom slučaju treba obaviti okrivljeniku osobno, a ne u odvjetnički ured osobi ovlaštenoj za primanje pismena. Naime prvostupanjski sud je rješenjem odbacio žalbu okrivljenika nepravodobnu a koja je podnesena protiv presude prvostupanjskog suda. U žalbi protiv navedenog rješenja isti navodi da mu presuda nije osobno uručena nego da je istu pronašao u poštanskom sandučiću. Žalba okrivljenika je osnovana jer je iz stanja spisa Visoki prekršajni sud utvrdio da dostava presude okrivljeniku nije bila uredno izvršena, već da je u prvoj pokušanoj dostavi uručena nekoj osobi u odvjetničkom uredu okrivljenika a što proizlazi iz žiga odvjetničkog ureda otisnutog na dostavnici a uvidom unesporni okrivljenikov potpis ovaj Sud nije moga sa sigurnošću utvrditi da se na dostavnici radi o potpisu okrivljenika. Iako je okrivljenik po zanimanju odvjetnik, nije bilo razloga ni zakonske osnove dostavljati mu presudu kao odvjetniku, nego kao okrivljeniku sukladno toč. 1. i st. 2. Prekršajnog zakona.*

Odluka VPS-a RH, Pž 10583/10 od 10. travnja 2012. g.²⁰

6. Dostava tužiteljima i drugim osobama

Članak 147. stavak 1. Prekršajnog zakona određuje osobe osim okrivljenika kojima se osobno dostavlja prvi poziv za glavnu raspravu ili ispitivanje pismena kojima sud traži od osobe da poduzme neku radnju ili izvrši kakvu obvezu dostavljanja osobno, pa je zakonodavca odredio da se isti dostavlja oštećeniku tužitelju, oštećeniku i drugim osobama koje se tiče vođenje određenog prekršajnog postupka iz čl. 108 st. 2. toč. 4. Prekršajnog zakona, odnosno njihovim zakonskim zastupnicima i opunomoćenicima koji nisu odvjetnici te im se na isti način dostavljaju i odluke za koje od dana dostave teče rok za pravni lijek.²¹

Dostava nikad ne vrši i zastupanome i opunomoćeniku odnosno zakonskom zastupniku. Dostava opunomoćenicima obavlja se posredno prema čl. 146. St. 7. PZ-a.²²

Dostava državnom odvjetniku obavlja se u pravilu dostavom pismena predajom u njegovoj pisarnici a može se izvršiti i osobno. Pozivi svim tužiteljima kao i odluke za koje od dana dostave teče rok za pravni lijek dostavljaju se na adresu koju su oni naznačili u optužnom aktu (optužnom prijedlogu, prekršajnom nalogu ili obveznom prekršajnom nalogu). Ako se pozivi ili odluke ne mogu dostaviti na adresu koja je naznačena u optužnom aktu ili na adresu koju su prijavili sudu, isti će se istaknuti na oglasnoj ploči suda koji vodi prekršajni postupak i protekom osmog dana od isticanja na oglasnoj ploči smatra se da je dostava postala pravovaljana.²³ U tom slučaju nije potrebno utvrđivati novu adresu primatelja kao kod dostave okrivljeniku.

7. Uredna dostava prema Prekršajnom zakonu

7.1. Norme koje uređuju kada se dostava smatra urednom

Dostava je uredna kada primatelj nakon preuzimanja odluke ili dopisa potpiše dostavnicu te je tada dostavnica dokaz odnosno pisana potvrda o izvršenoj i urednoj dostavi.

²⁰ Sudska praksa VPS RH 2012. Br 5 1.IX-31.X str 117

²¹ V. čl. 147. st. 2. PZ-a.

²² Veić, Petar, *op.cit.*, str. 232.

²³ V. čl.147.st.3. PZ-a.

Dostavnica je dokaz o predaji o prijemu pismena i istu u pravilu potpisuje primatelj kao dokaz da je neposredno zaprimio odluku te istu potpisuje i dostavljač,²⁴ a primatelj će na dostavnici naznačiti dan i sat primitka. Nedvojbeno je da bi prije uručjenja dostavljač trebao utvrditi identitet osobe kojoj namjerava uručiti pismeno.

Zakonodavac se nije odredio na koji način će primatelj naznačiti dan i sat primitka, niti o tome govori sudska praksa odnosno da li je primatelj u obvezi uz brojevima upisan dan i sat, isti naznačiti i slovima te da li je u obvezi naznačiti mjesec i godinu primitka pismena međutim takav način upisivanja izbjegao bi eventualne dileme oko utvrđivanja vremena prijema pismena od strane primatelja te onemogućio buduće eventualne preinake datuma prijema pismena.

U čl. 148. stavak 2. do 5. Prekršajnog zakona zakonodavac je naznačio postupanje prilikom dostavljanja.

Tako ako primatelj ne zna pisati ili se nije u stanju potpisati, dostavljač će ga potpisati, naznačiti datum i sat primitka i staviti napomenu zašto je potpisao primatelja te se tada dostava smatra urednom. Iz navedenog proizlazi da dostavljač mora navesti konkretan razlog zbog čega je potpisao primatelja (npr. slomljena ruka) te da bi ta činjenica sudu trebala biti provjerljiva. Nepismen primatelj može uz potpis dostavljača koji se umjesto njega potpisuje staviti neki znak kojim će se identificirati (npr. otisak kažiprsta uz naznaku o kojem se prstu radi).

Nadalje, ako primatelj odbije potpisati dostavnicu, dostavljač će to zabilježiti na dostavnici i naznačiti datum i sat predaje. Ako primatelj ne zna naznačiti datum i sat primitka, učinit će to dostavljač te to naznačiti na dostavnici. U ovim slučajevima, dostava se smatra uredno obavljenom.

Također, kad primatelj ili punoljetni član njegova domaćinstva odbije primiti dopis, dostavljač će zabilježiti na dostavnici datum i sat i razlog odbijanja primitka, a dopis će ostaviti u stanu primatelja, u poslovnom prostoru gdje radi ili će, ako tako što nije moguće, dopis staviti na vrata stana ili poslovnog prostora ili ostaviti na mjestu gdje se uobičajeno ostavlja pošta. Tako što naznačiti će se na dostavnici. Time je dostava obavljena i smatra se urednom. U slučaju dostave na mjestu počinjenja prekršaja, ako primatelj svojim potpisom odbije potvrditi prijam odluke ili drugog dopisa, postupit će se na način predviđen ovim stavkom a odluka ili drugi dopis ostavit će se primatelju tako što će mu se na pogodan način učiniti dostupnim i to će se zabilježiti, čime se dostava smatra uredno obavljenom.

Dostavnicu kojom se dopis dostavlja pravnoj osobi, obrtniku ili drugoj osobi koja se bavi samostalnom djelatnošću potpisuje osoba koja je primila dopis.²⁵

Iz citiranih odredbi čl. 148. Prekršajnog zakona razvidno je da činjenica da je primatelj odbio potpisati dostavnicu ili neko drugo određeno pismeno da za to nije imao opravdan razlog ne utječe na pravilnost dostave i proizvodi pravne učinke na način da se dostava smatra urednom, ali važno je da dostavljač navedene činjenice mora kratko konstatirati i na dostavnici o događajima prilikom dostavljanja koji mogu relevantno utjecati na procesni postupak uz naznaku mjesta i vremena gdje je ostavio pismeno. Važno je istaknuti da takvo pravo ima isključivo dostavljač a ne i primatelj pismena.

²⁴ Garić, Zdravko, *op.cit.*

²⁵ V.čl.148.st.1.-5. PZ-a..

Smatram, a na tom tragu je i sudska praksa Vrhovnog suda RH, (III Kr 159/08 od 14. siječnja 2009.g.) te analogno tome kaznenih i prekršajnih sudova da bi se u situaciji, kada dostavljač a nakon što je proveo sve radnje sukladno čl. 146. stavka 7. Prekršajnog zakona ne zatekne osobu kojoj se ima uručiti presuda, a prilikom dostavljanja punoljetni član domaćinstava koji živi na zajedničkoj adresi sa okrivljenikom primi presudu ali ju odbije popisati takva dostava smatra se urednom jer je član domaćinstva primio presudu ali je dostavljač svoja neposredna saznanja odnosno ono što je utvrdio dužan naznačiti na dostavnici.

Nadalje u praksi se je pojavila situacija kad je dostavljač izvršio dostavu presude dvojici osuđenika na jednoj zajedničkoj dostavnici koju su isti uredno zaprimili i potpisali međutim kako takav način dostave nije obuhvaćen odredbama o dostavljanju Prekršajnog zakona takva dostava smatra se neurednom.

Ako iz dostavnice ili povratnice nije vidljivo kada je pismeno dostavljeno primatelj, tako da je sporan datum uručenja pismena, nastojat će se utvrditi točan datum dostave, ako to nije moguće, tada se predmnijeva da je procesna radnja, za koju teče rok od dana dostave, poduzeta pravovremeno.

Ipak, dostavnica nije jedini i isključivi dokaz o obavljenoj dostavi.²⁶ ona samo predstavlja dokaz o izvršenoj procesnoj radnji dostavljanja i pretpostavke da je podatak upisan na dostavnici točan, ali ta činjenica može se pobijati svim raspoloživim dokazima. Na isti način provođenja dokaza postupa se u slučaju gubitka dostavnice a ako nije moguće provesti takve dokaze izvršit će e novo dostavljanje pismena.

Također, često se u praksi pojavljuje situacija i takva dostava se sukladno odredbama čl. 148. st. 4. Prekršajnog zakona ne može smatrati urednom, kada dostavljač nije u mogućnosti osobno predati pismeno primatelju, jer ga on ne pušta u stan a dostavljač zna na temelju osjetila sluha da je primatelj pismena u stanu nakon čega dostavljač pismeno ostavi u poštanskom sandučiću primatelja a na potvrdi evidentira da je primatelj ili odrasli član domaćinstva odbio primitak pismena, iz razloga, jer dostavljač nije ostvario neposredan kontakt sa primateljem ili odraslim članom njegovog domaćinstva.

Nadalje, kada postoji sumnja na ispravnost dostave u smislu da li je dostavnicu potpisala upravo osoba na koju se odnosi pismeno kojoj je određena odluka upućena, tada je moguće provesti grafološko vještačenje. Za istaknuti je da se osim dostavljanja putem dostavnice, a sukladno odredbi čl. 234. Sudskog poslovnika pismena sudionicima u postupku dostavljaju u koverti sa povratnicom na kojoj je potrebno navesti podatke o primatelju, njegovu adresu, oznaku predmeta spisa, poziv, odluka i datum odluke ili nešto drugo što se dostavlja vrstu postupka prema kojem se dostava vrši.

7.2. Sudska praksa Visokog prekršajnog suda RH (urednost i potvrda o dostavi)

7.2.1. Ako dostavljač pismeno koje se primatelju ima osobno dostaviti obavi na način da ispred stana primatelja na temelju osjetila sluha zaključiti da u stanu ima osoba koje na njegov poziv ne otvore stan pa ostavi pismeno u poštanskom sandučiću primatelja, a na potvrdi o dostavi zabilježi da primatelj pismena odnosno odrasli član njegovog kućanstva odbija primi-

²⁶ Veić, Petar, *op.cit.*, str. 235.

tak pismena. takva se dostava pismena ne može smatrati urednom dostavo u smislu članka 148. stavka 4. Prekršajnog zakona Ovo stoga što je uredna dostava pismena u smislu članka 148. stavka 4. Prekršajnog zakona onda kada je dostavljač ostvario neposredni kontakt s primateljem pismena ili odraslim članom njegova kućanstava, koji odbijaju primitak pismena, tada se može zabilježiti na potvrđenoj dostavi pismena a pismena može, uz ostalo ostaviti i u poštanskom sandučiću primatelj.

*Odluka VPS RH, pž -1695/11 od 24. ožujka 2011.*²⁷

7.2.2. Pobijanim rješenjem odbačen je optužni prijedlog tužitelja jer nije u roku dopunio optužni prijedlog. Tužitelj je Visokom prekršajnom sudu podnio žalbu kojoj navodi da je postupao po odredbi članka 109.a Prekršajnog zakona jer da je dva primjerka obavijesti poslao poštom okrivljenicima na potpis te da su oni potpisali dostavnicu o prijmu obavijesti, ali obavijest nisu vratili potpisanu ni nepotpisanu pa su time imali namjeru onemogućiti podnošenje optužnog prijedloga. Navodi žalitelja nisu osnovani stoga što je člankom 109.a stavka 3 Prekršajnog zakona propisano da tek ako počinitelj prilikom uručjenja pisane obavijesti odbije njezin primitak ili svojim potpisom potvrdi njezin primitak, ovlaštenu tužitelj će postupiti na način propisan u zadnjoj rečenici članka 148 stavka 4. Prekršajnog zakona. Dakle u slučaju dostave na mjestu počinjenja prekršaja, ako primatelj svojim potpisom odbije potvrditi prijam odluke ili drugog dopisa, dostavljač će zabilježiti na dostavnici datum i sat i razlog odbijanja primitka, a dopis će ostaviti u stanu primatelja u poslovnom prostoru gdje radi ili će ako tako što nije moguće, dopis staviti na vrata stana ili poslovnog prostora ili ostaviti na mjestu gdje se uobičajeno ostavlja pošta.

*Odluka VPS RH, Gž-1407-16 od 14. rujna 2016. g.*²⁸

8. Dostava u posebnim slučajevima (posebna vrste adresata)

Odredba čl. 149. PZ-a određuje i regulira način dostavljanja posebnim vrstama adresata, određenim kategorijama osoba i to vojnim osobama, pripadnicima redarstvene vlasti, pripadnicima pravosudne policije, osobama lišenim slobode, osobama koje se nalaze u inozemstvu i državljanima RH u inozemstvu koji način je nužan kako se ne bi bez razloga remetio rad i funkcioniranje određenih službi, institucija ili bi se suprotnim načinom postupanja povrijedile međunarodne obveze.

Naime, u praksi se pokazalo da se dostava pismena vojnim osobama, pravosudnim policajcima i pripadnicima policije uvjetovana specifičnošću njihovog rada i službe koju obavljaju, tako da je trebalo uskladiti mogućnost dostupnosti sudu tih osoba, a poglavito u situaciji kada je potrebno na jednoj raspravi saslušati npr. više policijskih službenika, pa je stoga i radi ekonomičnosti postupka u čl. 149. stavku 1 PZ-a naznačeno da se vojnim osobama, pripadnicima redarstvene vlasti i pripadnicima pravosudne policije pozivi i drugi dopisi ali ne i odluke dostavljaju osim primjenom ovog Zakona i preko njihova zapovjedništva, odnosno neposrednog zapovjednika.²⁹

²⁷ Ibid str 236

²⁸ VPS RH sudska praksa Gž-1407-16 od 14. rujna 2016.g.

²⁹ V. čl.149.st.1. PZ-a.

Odredba čl. 149. st. 2. Prekršajnog zakona regulira način dostave osobama kojima je oduzeta sloboda koji poziv se dostavlja u sudu ili preko ustanove u kojoj su smještene te osobe, te takvim osobama ustanova u kojoj su smješteni treba na vrijeme omogućiti da pravodobno mogu poduzeti određene procesne radnje.

U odnosu na stavak 1. i 2. članka 149. PZ-a, datum dostave uzima se onaj kada je određena vojna osoba, pripadnik pravosudne policije, pripadnik redarstvene vlasti primila poziv i drugi dopis a osoba lišena slobode primila poziv, a ne datum kada je takvo pismo primilo zapovjedništvo li neposredni zapovjednik.

Odredba čl. 149. stavak 3. i 4. PZ-a određuje način pružanja međunarodne pravne pomoći odnosno dostave poziva i drugih dopisa osobama koje se nalaze u inozemstvu, koje se vrši sukladno međunarodnim ugovorima (odredbama ugovora između država) ili uobičajenoj praksi, s tim da se dostava može obaviti i neposredno putem pošte, ako se strana država tome ne protivi, te način pružanja međunarodne pravne pomoći dostavljanja poziva državljaninu Republike Hrvatske u stranoj državi posredovanjem diplomatskog ili konzularnog poslanstva Republike Hrvatske u stranoj državi uz uvjet da se strana država ne protivi i uz privolu primatelje poziva. U tom slučaju ako je poziv uručen u poslanstvu, ovlašteni djelatnik diplomatskog ili konzularnog poslanstva potpisuje dostavnicu kao dostavljač, a ko je poziv dostavljen poštom on samo to konstatira potvrdom na dostavnici.³⁰

U slučaju primjene dostave u posebnim slučajevima za istaknuti je da zakonodavac nije predvidio posrednu dostavu za osobe nabrojane u stavcima od 1. do 4. čl. 149. PZ-a.

Osobama koje u Republici Hrvatskoj imaju pravo imuniteta po međunarodno pravu, osobe smještene u Republici Hrvatskoj ili u tranzitu odluke i dopisi dostavljaju se putem ministarstva nadležnog za vanjske poslove, osim ako međunarodnim ugovorom nije što drugo predviđeno, a sve to putem ministarstva pravosuđa.³¹ U slučaju dvojbe dostave pismena u inozemstvo u svezi načina pružanja međunarodne pravne pomoći, a kako ne bi došlo do povrede imuniteta bilo bi nužno zatražiti mišljenje i pomoć ministarstva nadležnog za vanjske poslove.

Suviše toga u odredbi st³⁰ 5. članka 149. PZ-a zakonodavac je odredio dostavu u posebnim slučajevima (neformalna dostava) kada se pozivi i odluke koji se donose do završetka glavne rasprave za osobe koje sudjeluju u postupku osim za okrivljenika mogu predati drugom sudioniku u postupku ako on na to pristane da ih uruči onome kome su upućeni. Ovakav način dostave je moguć kada tijelo koje vodi postupak ocijeni da će dostava biti učinkovita i da će se ubrzati prekršajni postupak. Ističemo da u ovome slučaju nema dokaza o izvršenoj dostavi, jer sudionik koji je na sebe preuzeo obvezu uručivanja poziva ili odluke ne posjeduje dostavnicu, tako da nema posljedica niti sankcije za neodazivanje osobe kojoj je dostavljen poziv ili odluka.

U stavku 6. i 7. članka 149. PZ-a zakonodavac je predvidio da se osim presude sva ostala pismena mogu slati brzojavom telefaksom, e-mailom ili drugi sredstvom za komuniciranje na daljinu, ako se prema okolnostima može pretpostaviti da će obavijest upućena na taj način primiti osoba kojoj je upućena, pozivi, osim prvog poziva i pojedine obavijesti, mogu

³⁰ V. čl.149.st.4. PZ-a

³¹ Veić, Petar, *op.cit.*, str. 237.

se sudionicima u postupku priopćiti i telefonom, te će se o dostavi vojnim osobama, pripadnicima redarstvene vlasti, pripadnicima pravosudne policije, osobama lišenim slobode, dostavi brzojavom telefaksom, e-mailom, telefonom ili drugi sredstvom za komuniciranje na daljinu sastaviti službena bilješka u spisu.³²

Kako smo gore iznijeli maloljetnim počiniteljima prekršaja pozivi i druga pismena dostavljaju se putem roditelja, odnosno zakonskih zastupnika, a za osobe lišene slobode putem njihovih skrbnika.

9. Zaključak

Institut dostave je u suvremenom hrvatskom prekršajnom pravu uređen na novi primjeniji način, sve u cilju bržeg efikasnijeg i kvalitetnijeg vođenja prekršajnog postupka, kao i sprječavanja sudionika u postupku da paraliziraju rad suda. Ipak i dalje je potrebno stalno analizirati uspješnost provođenja normi u svakodnevnom životu, pa tako i ovih sadržanih u Prekršajnom zakonu. Ova stoga jer se na prekršajni postupak (kroz koji se provlači prekršajno djelo kao društveno neprihvatljivo ponašanje s manjim stupnjem povrede i ugrožavanja određenih društvenih vrijednosti i javnog poretka) supsidijarno primjenjuju određene odredbe Zakona o kaznenom postupku, što ukazuje na nedorečenosti, nejasnoće i necjelovitosti u važećim rješenjima Prekršajnog zakona. Posebice se to odnosi na institut dostave, gdje egzistiraju brojne dvojbe prilikom tumačenja i primjene prekršajnog prava. Nužno je pratiti dosege sudske prakse u ovom području kao i sukladno tome novelirati proceduralne odredbe u postojećim zakonima.

Summary

DELIVERY IN THE MISDEMEANOUR PROCEDURE

Delivery of the paper documents significantly influences proper and effective conducting of infringement misdemeanor procedure. During a proceeding the court and parties in infringement process "talk" in both oral and written way. In order to have quality and efficient communication of the court and indirect delivery, procedure and manner of delivery in personal and indirect delivery and their difference, delivery to a physical and legal person, delivery of all types of writing given their importance and weight, delivery to plaintiffs as well as delivery in special cases. Furthermore, the paper has analysed and used the court practice of the High Infringement Court of the Republic of Croatia for proper and lawful treatment on occasion of delivery.

Keywords: *delivery, law, party, court, law.*

³² V. čl. 149. st. 6. i 7. PZ-a.